UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In Qvinqve Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini Decretis Accommodata

In Qva Ivris Canonici Primæ Institvtiones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

Titulus XL. De verborum significatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-61572

Visual Library

Titulus XL.

De verborum ſignificatione.

SVMMARIA.

1 Verborvm *proprietas ſemper eſt attendenda, nec ab ea receditur.*

2 *Niſi aliter conſtet de mente diſponentium, quam allegans tenetur probare.*

3 Verba *ambigua interpretanda ſunt in contractibus contra fundantem ſe in verbis, aut contra eum qui potuit legem apertius dicere, aut ex duobus ſenſibus ſumitur ille, qui æqualitatem ſeruat inter contrahentes.*

4 *In ultimis voluntatibus arbitrio judicis ſunt exponenda.*

5 Verbvm *unum & idem quando ad plura diverſa refertur tunc variari debet in ſua ſignificatione, prout natura eorum ad quæ refertur ſuadet.*

6 Verbvm *quod poteſt referri ad plures actus, tunc refertur ad primum actum, quando primus actus conſumit effectum ſecundum intentionem loquentis, alias intelligitur etiam de ulteriori actu.*

SÆpe in canonibus aliiſque diſpoſitio-
nibus dubitatur de ſignificatione ver-
borum, ideò compilator in fine operis an-
1 nectit hanc rubricam, ſemper verborum †
proprietas eſt attendenda, & ab ea non re-
ceditur. *l. non aliter ff. de leg. 3. l. labeo §. id
iubere ff. de ſup. leg.* etiam in materia in qua
fit ſtricta interpretatio ac alteri præjudicia-
li, *l. cum lege & ibi Franc. Aretin. ſub numer. 1.
ff. de teſtam. Rot. diverſ. deciſ. 75. par. 2. nu-
mer. 40.* ſtandumque eſt verbo in diſpoſi-
tione expreſſo etiam quod adeſſent aliquæ
conjecturæ, & præſumptiones, nam cum
in verbis nulla eſt ambiguitas, non debet
admitti quæſtio voluntatis, *l. ſi alii in fine
ff. de uſufruct. leg. l. fin. C. de res pig. oblig. poſſ.
l. ille aut ille & ibi gloſſ fin. allegat.* Concord.
de leg. 3. niſi † aliter conſtet de mente di- 2
ſponentium, *l. non aliter & ibi gloſſ. in verb.
teſtatorem ff. de leg. 3.* quam allegans tene-
tur probare, ex quo habet regulam juris
contra ſe, *Franc. in rubric. de reg. jur. in 6.
num. 5. Iaſ. in l. cætera in 3. not. ff. de leg. pri-
mo Dec. in l. 1. num. 8. ff. de reg. jur.* videlicet
quod ratione juris communis de actu lo-
quentis, *l. ſi duo ff. de acquir. hæred. l. hære-
des mei §. cum ita ff. ad Trebell.* aut ratione a-
ctus de quo agitur, *l. ſi uno ff. locati l. inſu-
lam ff. de præſcript. verb. l. miles ad ſororem ff.
de legat. 2.* aut ratione excluſionis delicti, *c.
cum tu de teſtibus l. 2. §. creditum ff. ſi cert. pe-
tat.* vel ratione cauſæ, *Innoc. in cap. Sedes
numer. 4. de reſcript.* vel ſubiectæ materiæ
improprientur, alterentur, reſtringantur,
*l. cum pater §. donationis ff. de leg. l. quæro §.
1. ff. locat. Tiraquell. in l. ſi unquam in verb.
revertatur numer. 38.* aut interpretanda ſint
ſecundum naturam rei cui deſerviunt, *c.
intelligentia hoc tit. l. Proculus ff. de uſufruct.
l. ſi quis domum §. 1. ff. de locat. l. debitor §. fin.
ff. ad Trebell.* quia non debet attendi natura
unius dictionis, ſed mens diſponentium,
cauſa finalis, & effectus ipſius diſpoſitionis,
*l. unic. in fine C. ut action. ab hæred. & cont.
hæred. incip. l. de ſocietate in fine C. pro ſocio.*
Quando verba ſunt ambigua, † fit interpre- 3
tatio in contractibus contra fundantem ſe
in verbis, *l. veteribus ff. de pact.* aut contra
eum qui potuit legem apertius dicere, *cap.
contra eum de reg. jur. in 6.* aut ex duobus
ſenſibus ſumitur ille, qui æqualitatem ſeruat
inter.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

inter contrahentes, *d. l. ſi id quod ff. de reſcind. vend. l. penult. in fine C. comm. divid.*
4 In ultimis † voluntatibus arbitrio judicis ſunt exponenda, prout ratio ſubiectæ materiæ ſuadet, *l eas cauſas & ibi gloſſ. in ver. eas vero Bart. DD. ff. de cond. & demonſt. l. gallus §. quæſitum ff. de lib. & poſthum. & ibi*
5 *DD.* Si unum † & idem verbum ad plura diverſa referatur, tunc variari debet in ſua ſignificatione, prout natura eorum ad quæ refertur ſuadet, *l. ſi ita ſcriptum fuerit cum Titius ff. de man. teſtam. l. ſervus poſt decem ff. de ann. leg. pater ſeverinam §. conditionem verba ff. de cond. & demonſtr. l. 2. ff. de offic. proconſ. & leg. & ibi gloſſ. ſuper verb. manumitto allegat. concord.* ac verbum poſitum inter duas orationes æqualiter utraſque determinat, *Bart. in l. prætor §. eritque differentia ff. vi bon. rapt. Bart. in l. ſeia §. Caio ff. de fund. inſtrum.* Præterea verbum † quod poteſt referri ad plures actus, tunc refertur ad primum actum quando primus actus conſumit effectum ſecundum intentionem loquentis, quando vero primus actus conſumit effectum ſecundum intentionem loquentis intelligitur etiam de ulteriori actu. *Bald. in l. mutus C. de procur. Mohed. deciſ. 20. in fine de renunc. Mohed. deciſ. 7. de appell.*

Titulus XLI.

De regulis juris.

SVMMARIA.

1 REGVLAM *qui habet pro ſe, liberatur ab onere probandi quod transfertur in adverſarium.*

2 *Niſi regula implicitam habeat qualitatem quia tunc probanda eſt illa qualitas.*

3 *Pronunciandum eſt pro eo qui habet regulam pro ſe.*

4 REGVLARES *leges & communes ignorare eſt lata culpa, ſed non ignorare leges ſingulares & exorbitantes.*

5 DICTIONES *ſemper, plerumque poſitæ in lege vel canone denotant actuum regularitatem.*

6 DICTIONES *interdum, aliquando, & ſimiles denotant illud eſſe caſuale & regulam eſſe in contrarium.*

VLTIMO loco ſubjicit regulas generales, quarum varius eſt effectus, primus eſt quod is † qui habet regulam pro ſe 1
liberatur ab onere probandi, quod transfertur in adverſarium, *gloſſ. in rubric. de reg. jur. in 6. circa fin. & ibi Dyn. & Franc. Saliceт. in l. ſi fundum in fine C. qui pot. in pign habeas.* niſi † regula implicitam habeat quali- 2
tatem, quia tunc probanda eſt illa qualitas, *Rota in pulchro caſu dec. 210. par. 2. diu. plures citans arg. l. pater filium in princ. ff. de leg. 3. Bart. in l. non ſolum § ſed ut probavi ff. de nov. oper. nunc.* Secundus eſt quod † pronun- 3
ciandum eſt pro illo qui habet regulam pro ſe, niſi adverſarius doceat apertè per caſum legis illud de quo eſt quæſtio, eſſe ſpecialiter exceptum, *Bald. in c. 1. ſub num. 5. de alien. jud. mut. cauſ. fact. Rot. diverſ. deciſ. 582. par. 1.* Tertius quod ignorare leges † regu- 4
lares & communes eſt lata culpa, ſed non ignorare leges ſingulares & exorbitantes, *l. quod te & ibi gloſſ. fin ff. ſi cert. pernotant DD. poſt Bart. in l. quod Nerua num. 16. ff. de depoſ.* ideò regulæ ſunt memoriæ commendandæ in quas pulchrum commentarium ſcripſit Dynus Muxellanus. Dictiones † 5